

Kommune Temaplan

2003 - 2007

Landbruksplan for Eigersund kommune

Utfordringer i landbruket DEL II

16. juni 2003

INNHOLDSFORTEGNELSE

6.0 utfordringer i landbruket..... side 4

6.1	Jordvern.....	side 4
6.1.1	Generelt.....	side 4
6.1.2	Sentrumsnære områder.....	side 4
6.1.3	Kjerneområder for jordbruk.....	side 5
6.1.4	Viktige skogbruksområder.....	side 6
6.2	Bosetting, fritidsbebyggelse og næringsbygg.....	side 6
6.2.1	Bosetting på gårdsbruk.....	side 6
6.2.2	Spredt boligbebyggelse.....	side 7
6.2.3	Fritidsbebyggelse.....	side 8
6.2.4	Næringsbygg i landbruksområder.....	side 8
6.3	Vann.	
6.3.1	Tilgang på nok og godkjent vann.....	side 9
6.3.2	Beredskap ved brann.....	side 9
6.4	Bjerkreim- og Hellelandsvassdraget.....	side 9
6.4.1	Vannføring og vannstand.....	side 9
6.4.2	Kultivering av vassdrag og fiske.....	side 10
6.5	Offentlige veier og jernbane.....	side 10
6.5.1	Vedlikehold og brøyting.....	side 10
6.5.2	Oppgradering av veier.....	side 10
6.5.3	Uderganger og overganger.....	side 10
6.5.4	Avkjørsler.....	side 11
6.6	Jordbruksveier og skogbruksveier.....	side 11
6.6.1	Jordbruksveier.....	side 11
6.6.2	Skogbruksveier.....	side 11
6.7	Produksjonsutfordringer i jordbruket.....	side 11
6.7.1	Samarbeid i jordbruket.....	side 11
6.7.2	Potetdyrking.....	side 11
6.7.3	Økologisk produksjon.....	side 12
6.7.4	Hønningproduksjon.....	side 12
6.8	Utfordringer i skogbruket og pyntegrønt.....	side 13
6.8.1	Skogbruk.....	side 13
6.8.2	Skogsveier.....	side 14
6.8.3	Planting.....	side 17
6.8.4	Edellauvskog.....	side 17
6.8.5	Tømmerkai.....	side 18
6.8.6	Skogbrann.....	side 18
6.8.7	Trebasert industri.....	side 18
6.8.8	Bioenergi.....	side 19

6.8.9	Skogens evne som CO ₂ -binder.....	side 19
6.8.10	Juletre og pyntegrønt.....	side 20
6.9	Nye produksjonsgreiner i tilknytning til landbruket.....	side 21
6.9.1	Foredling av salg av husdyrprodukter.....	side 21
6.9.2	Grus og stein.....	side 21
6.9.3	Reiseliv.....	side 22
6.9.4	Grønn omsorg.....	side 22
6.9.5	Mikrokraftverk.....	side 22
6.10	Verdifulle kulturlandskapsområder og kystlyngheier.....	side 23
6.10.1	Verdifulle kulturlandskap.....	side 23
6.10.2	Kystlyngheier.....	side 24
6.11	Miljøutfordringer.....	side 24
6.11.1	Lanbruksavfall.....	side 24
6.11.2	Gjødsellager.....	side 25
6.11.3	Silolanlegg.....	side 25
6.12	Rekruttering.....	side 25
6.13	Landbruksvikar.....	side 26
6.14	Ajourføring av Digitalt markslagskart (DMK).....	side 26
6.15	Bakkebø gård.....	side 27

Landbruksplan for Eigersund kommune

6.0 utfordringer i landbruket

6.1 Jordvern

6.1.1 Generelt

Arealdisponeringer i landbruksområdene reguleres av spesiallover som jordlov, skoglov, konsesjonslov og jordskiftelov. I regulert område som er lagt ut til annet landbruk, bortfaller jordloven, hvis ikke kommuneplanen eller vedtekter i reguleringsplanen presiserer at jordloven skal gjelde.

Eigersund er ikke noe pressområde for utbygging, men det er likevel grunnlag for å tenke jordvern. Dyrka og dyrkbar jord har i utgangspunktet et sterkt vern i jordlova av 12. mai 1995. Også St. meld nr 29 (1996-97), St. meld. nr. 19 (1999-2000) og Fylkesplan for Rogaland 1996-1999 legger større vekt på jordvern og særlig vekt på vern av den beste jorda. Selv om det totale jordbruksarealet øker i kommunen kan vi likevel i kommunen få noe arealkonflikt mellom kjerneområder for jordbruk og utbyggingsinteresser. Bakgrunnen for dette er at Eigersund ligger i nærheten av produktive jordbruksareal. For jordbruket er det viktig at en har større sammenhengende jordbruksareal, med minst mulig "lappetepp" mellom jordbruk og byggeområde, trafikkareal m.m.

Arealer og jord er ikke-fornybare ressurser. Forvaltes de på en riktig måte, gir det grunnlag for en langsiktig produksjon. Sikring av produktive arealer mot nedbygging er, sammen med miljøtilpassede driftsmåter, en forutsetning for landbruksproduksjon på lang sikt. Kjerneområder for jordbruk må bevares for framtidig jordbruksproduksjon.

Som ledd i landbruksplanen er det utarbeidet et temakart.

Kartet viser følgende:

- Jordbruksarealer (fulldyrket jord, overflatedyrket jord og innmarksbeite) med gul farge.
- Skogbruksområder (barskog og løvskog med henholdsvis mørke- og lysegrønn farge.)
- Annet areal (hvit farge)
- Lokalisering av driftssentere (basert på søknader om produksjonstilskudd i jordbruket 01.01.2003) med rød prikker
- Kjerneområder for jordbruk.
- Kjerneområder for skogbruk.

Jord- og skogbruksområder er basert på digitalt markslagskart (DMK). DMK er ikke tilstrekkelig oppdatert. Det foreligger derfor jord- og skogbruksområder som ikke vises igjen som gul og grønn farge på kartet. Noe jordbruksareal er også gjengrodd og skulle ikke vært vist med gul farge på kartet.

Kjerneområdene for jord –og skogbruk er derimot oppdatert pr. 31.07.02 og synliggjør jordbrukets og skogbrukets viktigste arealressurser.

Det er også avsatt kjerneområder for jordbruk og skogbruk på kommuneplanens arealdel.

6.1.2 Sentrumsnære landbruksarealer:

I Eigersund finner en jordbruksområder som ligger tett opptil Eigersund by. Det er viktig at disse jordbruksområdene i størst mulig grad skånes mot utbygging, spesielt områdene som ligger innefor kjerneområdene for jordbruk. Ledige bolig- og industriområder bør tas i bruk før en tenker på nedbygging av

jordbruksjorda. For framtiden er det også viktig å foreta en fortetting av eksisterende byggeområder. Makebytte og jordskifte bør også kunne brukes dersom det er aktuelt å erverve jord til andre formål enn jordbruk.

Bilde 18. Tengs og Tengsareid

Bilde 21. Lygre

6.1.3 Kjerneområder for jordbruk

En har klassifisert jordbruksarealet i kommunen i :

- **Kjerneområder for jordbruk**
- **Andre jordbruksområder**

Klassifiseringen er basert på bruksstørrelse, arrondering og produksjon.

De viktigste jordbruksområdene er definert som kjerneområder for jordbruk. Dette for å synliggjøre de beste og største områdene for jordbruksdrift. For å stimulere til utvikling innen jordbruket er det viktig at disse områdene blir mest mulig skjermet for omdisponering til annet formål. Disse områdene er i all hovedsak fulldyrket mark, overflatedyrket jord og innmarksbeite. Det vil også si at det ligger begrensninger i lov om fri ferdsel i disse områdene. Derfor kan vi si at dette er LNF områder med hovedvekt på jordbruket. Jordbruksinteressene må derfor prioriteres sterkt i disse områdene. Hvis grunneier ønsker omdisponering/ dispensasjon i henhold til gjeldene plan må interessene til nabobruk vektlegges. Arbeidsgruppen er generelt positiv til etablering av tilleggsnæringer i landbruket. Grunneiere som har jordbruksarealet sitt liggende innenfor kjerneområdet for jordbruk bør derfor også ha mulighet til å kunne etablere tilleggsnæring på gården hvis dette kan gjøres utenfor selve jordbruksarealet.

Bilde 19. Lagård og Slettebø

Bilde 20. Eide

Bilde 22. Gya

Kjerneområder for jordbruk:

Slettebø, Mjølhus, Tengsareid, Øygrei, Kjelland, Svindland, Sleveland, Skåra, Veshovda, Puntervoll, Håland, deler av Nodland, Åse, Åmdal og Åseheia, Nodland i Heia, Vind-Birkeland, Hellenen, Lia, Hegdal, Koldal, Myklebust, Skadberg, Seglem og Midbrød, deler av Skjelbred, Helland, Netland og Buerskog, Eige (litle og store), Gjermestad, Øksnabø, Nevland, Hegrestad, Nese, Kvåle, Lomeland, Klungland, Eikestein, Tveida, Helleland, Hestvik, Birkeland, Strømstad, Messing, Efteland, Svalestad, Hele Hetlandsheia (Øvre og nedre Hetland, Høyland, Grønning, Skipstad, Rødland, Rapstad, Grøsfjell, Eigeland og Skailand), Dybing, Drange, Møgedal, Eikeland, Gløpstad, Hovland på Helleland, Feden, Toften, Amodt, Holte, Lien, Terland, Gydal, Gya, Gystøl og Egelandsdal, Berge, Hogstad, Årrestad, Øen, Øgreid på Helleland, Slettebø (på Helleland), Hestad, og Mysing.

Kjerneområdene for jordbruk er vist på landbruksplankartet og kommuneplanens arealdel.

Andre jordbruksområder:

Jordbruksområder som ikke er nevnt under kjerneområder kommer under betegnelsen andre jordbruksområder. Omdisponering av disse områdene vil være betinget av samfunnsinteresser av stor vekt, men ikke i så stor grad som innefor kjerneområdene.

Andre jordbruksområder er: Eide, Sletteid, Fotland, Tengs, Leidland, deler av Skjelbred, Hovland på Eigerøy, Auglend, Ytstebrød, Sæstad, Løyning, Neset, Dyrnes, deler av Nodland, Hadland, Svånes, Stapnes, Grastveit, Lædre, Mong, Rodvelt, Kydland og Horve.

6.1.4 Kjerneområder for skogbruk

I kjerneområdene for skogbruk ønsker en å legge til rette for aktiv skjøtsel og drift av skogen. Det har gjennom en årrekke blitt plantet skog i kommunen, og i fremtiden vil denne skogen gi en god avkastning for eierne. Med hogst og transport vil det også gi betydelige ringvirkninger i kommunen. Det er viktig at det blir tilrettelagt for et effektivt uttak av denne skogen.

Kjerneområdene for skogbruk er vist på landbruksplankartet og kommuneplanens arealdel.

6.2 Bosetting, fritidsbebyggelse og næringsbygg

6.2.1 Bosetting på gårdsbruk

De fleste middels til større landbruks-eiendommer i kommunen har to bolighus eller generasjonsbolig. På mange av disse eiendommene bor det to familier. Det er viktig for gårdsdriften at denne boligstrukturen opprettholdes, fordi det mange ganger er bruk for ekstra hjelp i forhold til driften. Men dette viser også at et oppegående landbruk er et viktig virkemiddel for å opprettholde bosettingen i distriktene.

Eigersund kommune har de siste årene hatt en stor økning i søknader om fritak fra bo- og driveplikten. For landbruket er det svært uheldig at det nesten konsekvent blir gitt fritak fra boplikten. Særlig gjelder dette i de områdene hvor det drives intensiv landbruksvirksomhet. Når det blir gitt dispensasjon fra boplikten, blir flesteparten av husene brukt som fritidsboliger. Dette fører igjen til at befolkningstallet reduseres i

disse områdene. Over tid kan dette få konsekvenser for bygda som en ikke er tjent med.

Arbeidsgruppen mener derfor kommunen må håndheve loven om bo- og driveplikt strengere en gjeldende praksis. Det kan være behov for en mer konkret bosettingsstrategi for landbrukseiendommer i kommunen. Det må komme fram hvilke landbruksområder som bør ha fast bosetting. Det kan f.eks være naturlig med en streng praktisering av bo- og driveplikten innenfor kjerneområdene for jordbruk.

Eigersund kommune stiller seg positiv til søknader om fradeling av tunet på gården hvis resten av gården selges som tilleggsjord til et nabobruk. Dette er spesielt aktuelt når eier av et gårdsbruk ikke ønsker å oppfylle boplikten.

Bo- og driveplikt er satt opp som eget tiltak i handlingplanen.

6.2.2 Spredt boligbebyggelse

Det er generelt et forbud mot fradeling og eller oppføring av spredte boligbygg som ikke er tilknyttet stedbunden næring, jfr. PBL. § 20-4 2. ledd pkt. c. Det bør likevel være bestemmelser til områder i LNF-områdene hvor utbygging er tillatt.

Omfang, lokalisering, type bebyggelse og formål som tillates avklares endelig i.f.m rullering kommuneplanprosessen. Det kan stilles krav til bebyggelsesplan før bygging kan skje.

Eigersund har flere egnede steder for spredt boligbygging. Noe spredt boligbygging vil berike bygdemiljøet. Det er viktig at disse spredte boligområdene ikke hindrer dagens eller framtidig landbruksdrift. Det er viktig å skåne kjerneområdene for jordbruk. Viktigste problemstillinger med spredt boligbygging er knyttet til vann og avløp. Kommunen må prøve å oppfordre grunneiere til å utarbeide felles plan for utbygging. På møtene om

landbruksplan og rullering av kommuneplanens arealdel har det kommet fram en del ønsker om mulighet til spredt boligbygging.

Ved lokalisering av spredte boligfelt bør en legge til grunn følgende kriterier:

- ❑ Tomtegrense minst 100 m fra strandlinje sjø
- ❑ Plassering ” 50 m fra vann og vassdrag med vannføring hele året.
- ❑ ” ” 50 m fra dyrka /dyrkbare jord og plantefelt for skog.
- ❑ ” ” 25 m fra kulturminner
- ❑ ” ” 100 m fra gårdstun (ytterkant av landbruksbygg).
- ❑ ” ” 100 m fra registrerte verdifulle naturtyper.
- ❑ Sti som er i bruk skal holdes åpen for fri ferdsel.
- ❑ Plassering i rimelig nærhet av elforsyning.
- ❑ Infrastruktur generelt bør være tilgjengelig
- ❑ Vei, vann og avløpsproblematikk må løses før det kan bygges.
- ❑ Ta hensyn til vilt-, naturvern-, landskaps-, kulturvern-, friluft- og grunneierinteresser i området.

Områder for spredt boligbygging avklares endelig i forbindelse med rullering av kommuneplanens arealdel

Bilde 23. Klungland

6.2.3 Fritidsbebyggelse

Det er generelt et forbud mot fradeling og eller oppføring av spredte fritidsbygg som ikke er tilknyttet stedbunden næring, jfr. PBL. § 20-4 2. ledd pkt. c. Det bør likevel være bestemmelser til områder i LNF-områdene hvor utbygging er tillatt.

Omfang, lokalisering, type bebyggelse og formål som tillates avklares endelig i.f.m kommuneplanprosessen. Det kan stilles krav til reguleringsplan/bebyggelsesplan før bygging kan skje.

I Eigersund er det flere steder som det med bakgrunn i naturgitte forhold kan tillates spredt hyttebygging. Det er viktig at disse spredte hytteområdene ikke hindrer dagens eller framtidig landbruksdrift. På møtene om landbruksplan og rullering av kommuneplanens arealdel har det kommet fram en del ønsker om spredt hyttebygging. Kommunen må prøve å oppfordre grunneiere til å utarbeide felles plan for utbygging.

Det er viktig å støtte opp under tilleggsnæringer i landbruket. Utleiehytter kan være en ressurs for bruket. En vil derfor se mer positivt på bygging av hytter for utleie enn andre fritidshytter. Viktigste problemstillinger med hyttebygging er knyttet til vann og avløp. Ved hyttebygging må utbyggeren eller selger ha tilstrekkelig med friareal. Bebyggelse må ikke plasseres slik at det naturlige friarealet blir på naboen uten at naboen er enig i dette.

Bilde 24. Midbrød

Følgende kriterier bør ligge til grunn for plassering av hyttefelt:

- ❑ Plassering minst 100 m fra strandlinje sjø
- ❑ ” ” 50 m fra vann og vassdrag med vannføring hele året.
- ❑ ” ” 50 m fra dyrka /dyrkbare jord og plantefelt for skog.
- ❑ ” ” 25 m fra kulturminner
- ❑ ” ” 100 m fra gårdstun (ytterkant av landbruksbygg).
- ❑ ” ” 100 m fra registrerte verdifulle naturtyper.
- ❑ Sti som er i bruk skal holdes åpen for fri ferdsel.
- ❑ God landskapstilpasning, ikke for bratt, på høydedrag, estetikk m.m.
- ❑ Prioritere områder der en legger opp til fortetting av eksisterende felt.
- ❑ Prioritere prosjekt der hytter er tilleggsnæring (utleie/reiseliv).
- ❑ Arealøkonomisering, dvs. små kompakte, ikke store og arealkrevende.
- ❑ Det må sørges for min. 2 godkjente parkeringsplasser for hver hytte.
- ❑ Vei, vann og avløpsproblematikk må avklares før det kan bygges.
- ❑ Det må tas hensyn til vilt-, naturvern-, landskaps-, kulturvern-, friluft- og grunneierinteresser i området.

Områder for spredt hyttebygging avklares endelig i forbindelse med rullering av kommuneplanens arealdel.

6.2.4 Næringsbygg i landbruksområder
Oppføring av næringsbygg og bruksendring av bygninger til andre formål enn landbruk/primærnæring vil være i strid med LNF-kategorien i kommuneplanen. En næringsetablering knyttet til gårdsbruket må derfor avklares med plan- og bygningsloven.

Eksempel på tiltak der plankravet bør gjelde:

- Gårdsrestaurant og gårdsbutikk
- Ombygging/omdisponering av gammelt bolighus/driftsbygning til utleieenhet innen turisme.
- Oppføring av utleiehytte/feriehus
- Håndtverkerverksted

Med plankrav blir her ment avklaring i form av godkjent plan for tiltaket, alternativt vedtak om dispensasjon fra planen.

Det er likevel eksempel på tiltak der planavklaring ikke er nødvendig:

- Småskala videreføring av matvarer der utgangspunktet er råvarer fra gården
- Produksjoner som er nye, men som likevel har tilknytning til tradisjonell landbruksdrift. Så som nye dyreslag, spesielle planter/vekster, utnytting av egne fiskeressurser (vassdrag/sjø)
- Gårdssag, gårdsverksted i egen drift

6.3 Vann

6.3.1 Tilgang på nok og godkjent vann.

Det er i dag mange gårdbruk og bolighus som ikke har godt nok vann verken som drikkevann for folk, eller som vann til husdyrproduksjon.

Spesielt bør en rette oppmerksomheten mot de ca. 90 gårdsbrukene som driver med melkeproduksjon. I henhold til forskrift om ”produksjon og frambud av rå melk, varmebehandla melk og melkebaserte produkter m.v. er det et krav at vannet skal være godkjent.

Generelt er vann en viktig innsatsfaktor i alle typer matproduksjon og i mange tilleggsnæringer. Det er derfor grunn til å tro at all videre næringsvirksomhet tilknyttet landbruket vil bli hemmet hvis en ikke kan dokumentere tilgang på godkjent vann.

Tilgangen på godkjent vann vil være et konkurransefortrinn i landbruksnæringen som i annen næring. Det er derfor et behov for å øke dekningen av dokumenterbart godt nok drikkevann. Målsettingen må derfor være 100 % dekning av godkjent vann enten fra kommunalt eller private anlegg så snart som mulig. Arbeidsgruppen vil derfor foreslå at det nedsettes en arbeidsgruppe som skal registrere behov, utrede, klargjøre og organisere felles vann- og renseanlegg på

gårdsbruk og andre aktuelle plasser med spredt bolig – og fritidsbebyggelse der det ikke er aktuelt med offentlig vann- og kloakk.

Vannforsyning og –kvalitet blir behandlet som eget tiltak i handlingsplanen.

6.3.2 Beredskap ved brann.

Den senere tiden har det blitt veldig fokusert på brannvern i forbindelse med gårdsdrift. Det er likevel usikkert hvor godt bygder og enkeltgårder i kommunen er dekket med vann for slukking av en eventuell brann. Det bør derfor lages en plan for hver bygd med de vannressursene som er der og hvordan brannmannskapene enklest kan komme til disse. Arbeidsgruppen har hatt kontakt med brannvesenet i Eigersund som absolutt mener behovet for et slikt arbeid er viktig.

Beredskap ved brann er satt opp som eget tiltak i handlingsplanen

6.4 Bjerkreim- og Hellelandsvassdraget

6.4.1 Vannføring og vannstand

Eigersund kommune har to store vassdrag Hellelandsvassdraget og Bjerkreimsvassdraget. På 1980 tallet ble det utført et betydelig arbeid for å senke vannstanden i Hellelandsvassdraget slik at en skulle unngå flom som ødelegger jorder og avlinger, særlig gjelder dette fra Eigersund til Krossmoen. Det er i dag planer for en større kraftutbygging i vassdraget. Hvorvidt dette fører til endring i vannføringen er på det nåværende tidspunkt ikke kjent. Det er viktig for landbruksnæringen i området langs vassdraget at vannstanden ikke økes. Klungland, Kvåle, Nese, Lomeland og Sleveland vil bli spesielt hardt rammet med en hevet vannstand. Det er investert ca. 1,3 mill. kroner i 1980-årene på senking og flomsikring i dette området. Ved en eventuell utbygging må det derfor vurderes om det skal settes inn tiltak ved større vannmengder gjennom vassdraget. Arbeidsgruppen mener at faglagene innen landbruksnæringen bør bli høringsinstanser ved søknad om konsesjon

for vassdragsutbygging. Endringer i vannstanden kan også gi grunnlag for nytt skjønn.

6.4.2 Kultivering av vassdrag og fiske. Grunneierlag har selv tatt initiativ til utarbeiding av driftsplaner for vassdrag som fører anadrom laksefisk (hos oss laks og sjøaure). Per i dag er det godkjent driftsplan for hele Bjerkreimselva. Det er laget en plan for den delen som ligger i Bjerkreim kommune og en plan for den delen som ligger i Eigersund kommune. Våren 2002 startet Eigersund og Helleland elveeigarlag arbeidet med å lage en driftsplan for den nedre delen (anadrom) av Hellelandselva. Det er tidligere forsøkt å etablere (i kommunal regi) et bekkelag for Hellvikvassdraget – dette arbeidet lyktes ikke.

Det er ikke kjent at det er utarbeidet private driftsplaner for innlandsfiske. Kommunen v/miljøavdelingen har utarbeidet en statusrapport hvor offentlige vann og private vann med kalkingsavtaler inngikk. Rapporten inneholder bla. et utsettingsprogram for aure.

En suksessfaktor for å lykkes med driftsplanarbeidet, er selvfølgelig at grunneierne selv ser verdien av en driftsplan og at de selv tar initiativet til arbeidet. Under planarbeidet bør imidlertid kommunen være representert i driftsplangruppa som en faglig rådgiver.

Bilde 25.Ørret

6.5 Offentlige veier og jernbane

6.5.1. Vedlikehold og brøyting.

I Eigersund kommune er det mange kommunale og fylkeskommunale veier, noen grusveier og mange med fast dekke. Det er viktig for landbruksnæringen at disse blir vedlikeholdt og utbedret i takt med utviklingen av transportmidlene. Det senere tiden har vi sett at stadig flere av de som henter og bringer varer til landbruksnæringen får større biler.

Om vinteren er det viktig at veiene blir brøytet. Hvis det er problemer å skaffe nok brøyteutstyr i ekstremt vær, er det mulig for kommunen og inngå avtale med noen gårdbrukere i nærheten som har brøyteutstyr.

6.5.2 Oppgradering av veier

For å oppnå en effektiv transport, spesielt innen skogbruket er det ønskelig at en del fylkes- og kommunale veier i kommunen blir oppgradert til å tåle akseltrykk på minst 10 tonn og 18,5 m vogntoglengde. Det må være et mål å gjøre disse endringene i forbindelse med vedlikehold og utbedringer på veinettet. For at det skal være lønnsomt å ta ut tømmer er det viktig at tømmerbiler kommer frem med fullastet bil og henger. De veiene som skal benyttes til tømmertransport i nær fremtid bør derfor oppgraderes først. Arbeidsgruppen mener det er behov for å se nærmere på hvilke veier som skal prioriteres og rekkefølgen på disse.

Utbedring av offentlig veinett er satt opp som eget tiltak i handlingsplanen.

6.5.3 Underganger og overganger

Det er viktig å få etablert broer/underganger for de gårder som har jordbruksareal på begge sider jernbane/vei. En vil her spesielt framheve Prestegården på Helleland som har jordbruksarealet delt av E39 og som trenger en undergang for dyr. I.f.m NSBs stenging av eksisterende planoverganger er det nødvendig å få etablert nye broer/under-

ganger for kjøretøy. En vil her spesielt nevne område Kjelland/Sleveland.

Bilde 26. Prestegården på Helleland.

6.5.4 Avkjørsler

Mange grunneiere har problemer med å få avkjørseltillatelse fra offentlig vei i.f.m nye tiltak på gården. Det kan være uttak av skog og grus/stein. Her gjelder det å finne gode kreative og praktiske løsninger.

6.6 Jordbruksveier og skogbruksveier.

6.6.1 Jordbruksveier.

Mange gårder vil få en vesentlig lettere drift og bedre utnyttelse av arealene ved å bygge jordbruksveier. Det kan være et økonomisk løft for de som skal bygge disse veiene. Landbrukskontoret i Eigersund og Sokndal må stille seg positiv til evt. søknader om økonomisk støtte (BU-midler) fra SND og være behjelpelige med planlegging og søknader om tillatelse for bygging av veier. Ved veibygging må det tas hensyn til kulturminne- og miljøinteresser.

6.6.2 Skogsveier.

I moderne og effektiv skogsdrift brukes det stort sett skogsmaskiner og transportmidler som krever skogsveier. Det blir viktig å tilpasse videre veibygging og veistandard etter skogarealets økonomiske bæreevne, og arbeide for gjennomslag av de mest optimale veiløsningene uavhengig av eiendomsgrenser. Bidra til at nybygging av skogsveier skjer på en slik måte at en unngår konflikter

mellom skogbruk-, miljø- og kulturminneinteresser.

Skogsveibygging er satt opp som eget tiltak i handlingsplanen.

6.7 Produksjonsutfordringer i jordbruket

6.7.1 Samarbeid i jordbruket

Med hensyn på framtidige utfordringer i landbruket mener arbeidsgruppen det er svært viktig å satse på mer samarbeid i landbruket. Dette vil være svært viktig for å få til ordninger med ferie og fritid, for å få ned kostnadene, gjøre arbeidsdagen mer sosial og arbeidet tryggere og for å sikre rekrutteringen til landbruket. Pr. i dag er det få samarbeidsformer innen jordbruket i Eigersund. Det foregår en del maskin-samarbeid mellom naboer. Det er ikke etablert samdrifter i melkeproduksjonen i kommunen. Det er kun etablert étt beitesamarbeid i melkeproduksjonen, dvs. hvor to eller flere grunneiere går sammen om felles melking i sommerhalvåret.

For å få til mer samarbeid innen landbruket i Eigersund må en arrangere fagturer, øke kompetansen om samarbeid på landbrukskontoret og informere om hva slags ordninger som finnes for å etablere samarbeid.

Samarbeid i landbruket er satt opp som eget tiltak i handlingsplanen.

6.7.2 Potetdyrking

I løpet av de siste årene har en del gårdbrukere solgt melkekvoten. Som følge av dette er det mulig at en del har for mye grovfôr i forhold til behovet. Ledig areal kan nyttes mer intensivt ved f.eks å dyrke poteter for salg. Potetdyrking har en svært positiv forgrødeeffekt på andre vekster som f.eks korn og grovfôr. Dette gir økt avling og dermed en økt inntekt pr. arealenhet.

Problemer med oppstart av potetproduksjon i Eigersund vil være :

- Relativt høy startkapital (maskiner og lagerplass)
- Liten tradisjon for slik produksjon.
- Potetål (Potetystematode). Statens landbruksstilsyn har bestemt at fra 01.01.2003 oppheves det generelle forbudet mot frilandsdyrking av tomtat og potet på Eigerøy. Det er imidlertid særlige bestemmelser for de eiendommer hvor smitte er påvist.
- Nornalt mye nedbør i innhøstingsperioden.

Maskinsamarbeid vil være sentralt for å få flere til å starte opp med potetdyrking. Dette vil redusere de faste kostnadene, samt at det vil skape et godt produsentmiljø.

Arbeidsgruppen har ikke funnet potetdyrking såpass viktig at det satt opp som eget tiltak.

6.7.3 Økologisk produksjon

Norge er et u-land på øko-mat. I tillegg ligger Rogaland nesten helt på bønn, bare slått av Oslo, Finnmark og Aust-Agder, når det gjelder antall driftsenheter med økologisk produksjon.

Hvis Rogaland skal oppfylle sin andel av myndighetenes målsetting om 10% økologisk jordbruksareal innen 2010, må dagens drøyt 40 økologiske gårdsbruk i Fylket tidobles. I Eigersund er det ingen bruk i dag som drives økologisk. Det bør være i bøndenes egeninteresse å svare på forbrukernes økte etterspørsel etter økologisk mat. Alternativet er nemlig økt import. Folk er mer og mer opptatt av økologisk mat. Bønder innenfor et begrenset område bør gå sammen for å etablere økologisk produksjon. På denne måten er det lettere å få til en merpris og en sikker leveranse. Tine Meierier premierer blant annet økologiske melkebønder som er konsentrert i visse område. Disse får 60 øre mer for literen enn andre melkebønder.

Etter en rapport om økologisk landbruk i Dalane i 1996 ble det konkludert med at fôrgrunnlaget på bruket er alfa omega for økologisk landbruk. Økologisk landbruk er et landbruk der en i størst mulig grad må bygge på gården sine egne ressurser. Gårdsbruk med lettstelt jord i god hevd og et godt grovfôrgrunnlag vil klare seg best ved en økologisk driftsmåte. For mange som driver intensivt på små arealer, og som er avhengig mye innkjøpt fôr og kunstgjødsel, som i Dalane kan en omlegging innebære en lavere lønnsomhet i produksjonen.

De siste årene har noen sauebønder i Sokndal og Eigersund begynt med villsau. Villsauene nytter utmarksarealene veldig godt. Her bør det være gode muligheter for en økologisk produksjon, videreføring og salg til hoteller osv.

Økologisk produksjon er satt opp som eget tiltak i handlingsplanen.

6.7.4 Honningproduksjon

Produksjon av honning i Norge er for liten til å dekke etterspørselen. I 1999 og 2000 ble det produsert henholdsvis 628 og 710 tonn på landsbasis. Det blir importert ca. 100 tonn honning i året, noe som gjenspeiler hvor stor underdekningen er. For Rogaland ble det i 1999 og 2000 produsert henholdsvis 71 tonn og 36 tonn. Det dårlige resultatet i 2000 skyldes en bløt sommer og høst.

I Eigersund er få som driver med honningproduksjon, og det er ønskelig at flere starter opp. I følge Rogaland birøkterlag har Eigersund og omegn birøkterlag den laveste aktiviteten i hele fylket. Det er ser ut for å være gode forhold for birøkt i kommunen med store flotte lyngheier. Det er mest røsslyng, men en finner også noe klokkelyg og kløver. Potensialet bør kartlegges. En bør utnytte denne produksjonen i større grad enn hva tilfellet er i dag. En bør søke å skape et miljø for honningproduksjon i framtiden.

Det er svært positivt at en bonde på Åse nå etablerer et honningsenter på gården. Det kan

ha stor betydning for rekrutteringen og interessen for honningproduksjon i Eigersund og omegn.

Honningproduksjon er satt opp som eget tiltak i handlingsplanen.

6.8 utfordringer i skogbruket

6.8.1 Skogbruk.

Eigersund kommune er i dag en av skogkommunene i Rogaland, og en får være med på flere interessante prosjekt. Det siste prosjekt var en undersøkelse angående transportbehovet for tømmer på offentlig veinett i tiårsperioden 2020 - 2030.

Skogen gir grunnlag for ei næring som er viktig for landets økonomi.

Bruttoproduksjonen i primærskogbruket er på ca 3 milliarder kroner.

Ser en på hele verdiskapningskjeden i skognæringen samla, er bruttoproduktet på ca 30 milliarder kroner. Den direkte sysselsettinga i skogbruket og skogindustrien er i overkant av 30.000 årsverk. En stor del av produksjonen eksporteres. Den samlende eksportverdien fra skognæringa er 10 - 12 milliarder kroner pr år. Mye verdiskaping skjer lokalt og kan føre til en god skatteinngang til kommunen. Det vil i fremtiden bli brukt mye tid for å oppnå en større videreforedling av råvarene fra skogen i kommunen.

Bilde 27. Takåsene er barka. Fra venstre: koloradogran, lerk og sitka.

Sitkagran og edelgran leveres for det meste til massevirke. Tre store stokker ble levert som takåser til Jægerklubben. Dette var ei koloradogran, ei lerk og ei sitka. Totalt volum sitka og koloradogran var 8m³. Dersom en hadde fått levert disse ville en i beste fall fått kr 220/m³. Som takåser fikk skogeier kr 700/m³.

Bilde 28. Den store sitkagrana har blitt takås. Flaskeskåren lerk med innfelte lys som himling.

Bilde 29. Bygget sett utenfra. De stor takåsene og sitkagran som kledning.

Bildene 28 og 29 viser hvordan kreative personer kan utnytte den lokale skogen. Besøkende tror de store stokkene er importert fra Amerika, og blir svært overrasket når de hører at tømmeret kommer fra Eigersund.

Skogbrukerne mener ofte det er de kvistfrie trærne som er de best betalte. Nedenfor ser en flaskeskåren ytterkledning, og til inngangspartiet er det brukt den mest kvistrike grana en har funnet i Eigersund. Grana stod i en allé, og skogeier fikk beskjed om å ikke kviste helt inntil stammen.

Bilde 30. Flaskeskåren og kvistrik ytterkledning av gran. skaper liv i ytterkledningen.

6.8.2 Skogsveier

Dagens skogbruk drives med store maskiner, og tømmeret transporteres med tømmerbil fra skogen. Dette stiller store krav både til private skogsveier og det offentlige veinett.

Bilde 31. Transport av langtømmer stiller store krav til vei og sjåfør. Her ble det fullt lass med 8 trær.

Transportbrukernes Fellesorganisasjon i samarbeid med skogbrukssjefen har undersøkt forventet tømmerkvantum på det offentlige veinett i år 2025. Undersøkelsen ble foretatt i år 1999 og 2000, og omfattet 11 av 26 kommuner i Rogaland. Beregningene viser store kubikkmasser som skal transporteres. Det er viktig å utbedre det offentlige veinettet så tømmertransporten ikke får problem med akseltrykk / vogntoglengde. Transportbrukernes Fellesorganisasjon har regnet ut en årlig transportgevinst for Eigersund på kr 390.000, ved opprusting av

de enkelte fylkes- og kommunale veistrekninger. Dette fordeler seg med kr 223.000 på fylkesveiene og kr 167.000 på de kommunale veiene. Som en ser er det store beløp en snakker om. Eigersund ble i rapporten rangert som nr. 4, i forhold til hvor stor transportgevinst en kunne oppnå ved å utbedre de offentlige veiene maksimalt.

Den kommunale veien med størst transportgevinst er Kv.146, X Fv. 70 – Stølakrossen. Årlig transportgevinsten på denne strekningen er beregnet til kr 69.000. Fylkesvei nr. 56 og 57 er nå koblet sammen med skogsbilveien: Ringveien. Årlig transportgevinst på disse strekningene er beregnet til kr 102.000.

Skogbruket bygger skogsbilveier som tåler tømmertransporten, men det hjelper lite når det tilstøtende veinettet er bygd opp av torv.

Bilde 32. Fundamentering av skogsbilvei. Ringveien med Nodland i bakgrunnen.

Som nevnt i statusdelen har en for lite skogsveier i kommunen. Bygging av skogsveier er et viktig satsingsområde fremover. I den forbindelse var en så heldig å få veiplanleggeren ved Rogaland Skogeigarlag til å utarbeide en hovedplan for skogsveier i Eigersund i 1997. Dette er planer over et større skogområde med felles veiløsning. I slike planer ser en bort fra eiendomsgrenser eller interesse blant eierne.

Tabell 11. Oversikten viser de aktuelle veiene med prioritering:

SAMMENDRAG

Her vises de viktigste fakta for hver enkelt vei i tabellform. I kolonnen for anleggstype står det "N" for nyanlegg og "O" for opprusting.

I kolonnen for terrengtype står "T" for traktorterreg og "S" for enkel slepebane.

Dersom en vei består av både nyanlegg og opprustning eller traktorterreg og slepebane, er begge oppført med den minst dominerende i parantes.

Veinavn	Vei nr.	Vei kl.	Lengde m.	Ant. grunneiere	Anleggstype	Terrengtype	Vilt/kultur hensyn	Prioritet
Område Eigersund kommune								
Hestvikveien 2	1	7	650	1	N	T/(S)	NEI	1
Prestegårdsveien	2	4	1800	3	N	T/(S)	JA	3
Dybingsveien	3	4	1000	3	N	T/(S)	NEI	3
Varåsdalveien	4	7	1000	2	N	T/(S)	NEI	2(1)
Erretjørnveien	5	4	800	1	N	T/(S)	NEI	3
Ramslandsveien	6	4	1700	3	N/(O)	T/(S)	NEI	3
Åsenveien	7	7	350	1	N	T	NEI	1
Haganesveien	8	4	450	1	O/(N)	T	NEI	2
Stemmemyrveien	9	4	800	3	N/(O)	T/(S)	NEI	2
Mjølhusåsveien	10	4	1300	3	N	T	NEI	3
Åsbrotmyrveien	11	7	700	5	N	T	NEI	3
Torsdalsveien	12	4	750	1	N/(O)	T	NEI	2
Øygrei-veien	13	4	800	1	N	T	NEI	1
Nokkåsveien	14	4	550	1	N	T	NEI	1
Eikeli-veien	15	4	600	3	O/(N)	T	JA	3
Lerkeveien	16	4	800	3	N	T	NEI	3
Budalsveien	17	4/7	550/900	2	N	T	NEI	3
Krossmo-veien	18	7	300	1	N	T	JA	1
Skogstadveien	20	4/7	900/750	3	N	T	JA	3

FREMTIDIGE SKOGSVEIER I EIGERSUND KOMMUNE

OVERSIKTSKART I MÅLESTOKK 1 : 200 000

Tegnforklaring:

- Veiforslag
- 1 - 20 Veinumner
- Vernskooarensse

6.8.3 Planting

Hovedhensikten med skogplanting er å sikre norsk industri råstoff i fremtiden.

Grana er det treslaget som egner seg best til papirindustrien, og som industrien etterspør. Grana er et relativt nytt treslag i Norge, og på et par tusen år har den spredd seg fra Svenskegrensen til Kristiansand. Som en forstår er den naturlig på vei bortover mot Vestlandet. Skogeierne hadde ikke tid å vente på at grana skulle komme frem, og derfor ble frø og planter hentet til Vestlandet. Vestlandet, med sitt fuktige klima, har vist seg som et optimalområde for grana.

På det enkelte gårdsbruk kan et plantefelt gi bruket en god inntjening, og ofte kan arbeidet gjøres utenom de mest hektiske tidene i jordbruket. Det er så fint med skogen: ”Skulle du ikke rekke å hogge treet i år, så kan det stå å vokse til neste år”.

Det finnes enda en del snauareal i Eigersund som kunne vært plantet, men stort sett er det beste plantearealet tilgrodd med lauvskog. Dette arealet kan ryddes for planting, men en skal da være klar over store fremtidige utgifter til lauvrydding. Stubbeskudd fra de felte lauvtrærne vil ofte ta helt over på slike felter.

Tiltak for å utvide skogarealet er satt opp i handlingsplanen.

Bilde 33. Bjørkeskogen har etablert seg, og vil nok stå urørt til hogst.

Der hvor lauvskogen har en tilfredsstillende tetthet og en akseptabel kvalitet, er det ofte økonomisk forsvarlig å ha et omløp med

lauvskog, for så å plante etter hogst. Jordmonnet vil forbedres og antall stubbeskudd i en glissen gammel skog vil bli betydelig mindre problematisk for en planteskog.

6.8.4 Edellauvskog

I Eigersund finnes det enkelte områder med edellauvskog. Det er først og fremst eikeskogområdene som er interessante. Eikeskogene krever mye stell, for å kunne produsere kvalitetsvirke. Her må en starte med ungskogen og sette igjen de trær en tror vil produsere finest kvalitet. Dette er en produksjon som går over 2 – 3 generasjoner, og det er ikke alle skogeiere som klarer å se så langt inn i fremtiden.

Bransjeprojektet for skog og miljø:

Levende Skog, har utarbeidet standarder for et bærekraftig skogbruk på Vestlandet. Her heter det: Skifte av treslag skal normalt ikke skje i edellauvskog. Dette vil være med på å gjøre det viktigere å stille edellauvskogen i kommunen, slik at skogeier kan få en økonomisk gevinst på sikt.

Tiltak for edellauvskogene er satt opp i handlingsplanen.

Bilde 34. Rotstokken av lavlandsbjørk bør ofte brukes til annet enn ved.

Bilde 35. Halvråtten bjørk har blitt til speil i bardisken

6.8.5 Tømmerkai

Egersund havn er det naturlige utskipingstedet for tømmer i Dalane. Skogbruket kunne nok ha ønsket seg en egen kai. Slik det er i dag er det vanskelig å kunne lagre tømmer på kaifront, uten store lagringskostnader. En får av denne grunn heller ikke utnyttet de gode transportdagene på de svake fylkes- og kommunale veiene i distriktet. Resultatet kan bli at tømmeret ikke kan kjøres frem den dagen båten kommer. Skogbruket håper å få til en bedre løsning i fremtiden.

Tømmerkai er satt opp som eget tiltak i handlingsplanen.

6.8.6 Skogbrann

Skogeierne har sitt eget forsikringsselskap, og således har de en unik sjanse til å forsikre skogen sin for en billig penge. Ungskogforsikringen er en forsikring der premiebeløpet betales en gang, og gjelder for all fremtid. Når vi så skadene etter brannen på Hellenen, burde all skog i kommunen vært forsikret mot brann. Kanskje blir det enda viktigere å forsikre skogene sine når Stilmidler kan brukes for å svi av utmarka.

Tiltak mot skogbrann er satt opp i handlingsplanen.

6.8.7 Trebasert industri

Det meste av lauvtømmeret som blir hogd i kommunen videreføres til ved av skogeier selv. Noen leveranser av ask, eik, kirsebær og svartor har oppnådd gode priser, resultatet for kjøper har også blitt bra. Disse trærne har blitt brukt til: innvendig panel, bardisker, utvendige bord og benker.

Det er to sirkelsager og to bandsager, foruten noen enkle motorsagdrevne. Men allikevel skjæres det ikke mer enn ca. 100 m³/år. Foredlingsgevinst av sagbruk ligg på ca kr 100.000. Men lokale planer om nye treprodukter til takteking, vil raskt kunne øke foredlingsgevinsten.

Bilde 36. Ask fra Øgreid ble til bord.

Bilde 37. Surbjørk som bord.

6.8.8 Bioenergi

- godt for samfunnet, sunt for miljøet

Vekker disse formlene minner fra kjemi- og biologitimen på skolen? Hvis ikke skal dere vite at dette er en beskrivelse av en av de mest grunnleggende prosesser som skjer i naturen. I det følgende vil en behandle bioenergi, og da kommer en ikke utenom likninga over. Hvis noen skulle være i tvil så er det fotosyntesen i de grønne plantenes klorofyll og forbrenning av organisk materiale som svært forenklet er beskrevet i likningen. Forbrenning av organisk materiale gir oss bioenergi, en fornybar og CO₂ – nøytral energikilde. Bioenergi kan vi høste av i all fremtid fordi innsatsfaktorene, bl.a. CO₂, inngår i det naturlige kretsløpet i naturen. Det er ikke mindre enn et av naturens undre!

Bioenergi kan være så mye: Virke fra skogen, rester fra skogindustrien, halm, energivekster på jordbruksmark, bioavfall, deponigass og gjødsel. Både dagens utnyttelse og potensialet i fremtiden er desidert størst i tilknytning til skog og skogprodukter, gjerne etter at de har vært brukt til andre formål først, som for eksempel papir eller hus. Bioenergi bør primært brukes til oppvarming, mens for eksempel den høyverdige energiformen elektrisitet bør brukes til det en må ha strøm til.

Vi har et land der det aller meste av arealet er dekket av planter som produserer bioenergi. Det er et spørsmål om pris og vilje hvor mye av produksjonen som skal høstes. Med så stor tilgang til vannkraft og fossil energi (olje og gass) som vi har i Norge er ikke viljen til å høste bioenergiressursene så sterk, og prisen holdes nede så lenge energitilgangen er god. "Forurensere skal betale" er et prinsipp som enda ikke gjelder ved energibruk. Bruk av energi er miljøskadelig i varierende grad. Man kan si at det er knyttet

en miljøkostnad til bruken. Energikildene våre kan rangeres etter hvor miljøfiendtlige de er. Da vil bioenergi og fossil energi komme i hver sin ende av skalaen.

Det blir ikke produsert flis, briketter eller pellets til oppvarming av bygg i kommunen. Den viktigste bruk av bioenergi er ved til oppvarming. Med de høye prisene som har vært på elektrisitet de siste åra, og utsiktene fremover, kan det være fornuftig å tenke på flisfyringsanlegg i åra som kommer. Råstofftilgangen bør, avhengig av type bioenergianlegg, baseres på mindreverdige skogsvirke, avfall fra sagbruka og trebearbeidende industri, samt rivningsvirke. Problem med avsetting av massevirke av furu og lerk kunne vært unngått om det hadde vært et større anlegg med flisfyring i Dalane.

Bioenergi er satt opp som eget tiltak i handlingsplanen.

6.8.9 Skogens evne som CO₂-binder
Skog i god vekst forbruker store mengder CO₂. Skogen fungerer slik sett som et "filter" som tar opp CO₂, som frigjøres ved forbrenning av fossilt brensel i industri, boligoppvarming og trafikk. Store CO₂ utslipp har negativ miljøeffekt, og føre blant annet til "drivhuseffekten" som medvirker til global oppvarming. Skogens verdi som luftrenser kan illustreres ved beregninger. Beregningene tar utgangspunkt i at produksjon av 1 kubikkmeter trevirke binder ca 1.5 tonn CO₂. Skogen i Eigersund kommune binder ca 400.000 tonn CO₂. Årlig tilvekst i skogen binder ca 22.000 tonn, eller ca 2 tonn/innbygger. Tilveksten av skogen i Eigersund vil binde all CO₂ - utslipp fra 90 millioner kjørte kilometer, tilsvarende utslipp fra 7.000 biler som kjører ca 12.000 km årlig.

Økte skogkulturinvesteringer i dag gir økt binding av CO₂ i 60 – 100 år. Dermed reduseres det årlige nettoutslipp av CO₂ helt frem til slutten av det 21. århundre. Dette vil dempe drivhuseffekten.

Ser en seg rundt, vil en oppdage at en stor del av vår velstand er basert på skog. Vi bor i trehus, vi har innretninger og møbler av tre, vi fyrer med ved, vi bruker papir framstilt av tømmer osv. Små nyttige ting i hverdagen er også laget av trevirke; grøtsleiva er av tre, fruktfatet og skaftet på spaden likeså. Likevel, grunnlaget for velstandsutviklinga i den rike delen av verden har først og fremst vært et stadig økende forbruk av ikke-fornybare ressurser. Spesielt gjelder det olje, gass og kull. Vår bruk av disse ressursene er hovedårsaken til drivhuseffekten. Trevirke har egenskaper som gjør at skog i stor grad kan erstatte oljen som basis for produksjon av energi og ulike varer. Jo mer skog vi har, jo mer kan vi:

- ❑ fyre med ved i staden for olje.
- ❑ bruke papir i staden for oljebasert plast.
- ❑ bruke tre i staden for stål basert på oljeenergi.
- ❑ bruke produkt basert på trekjemi i staden for petrokjemi.

En sak er de muligheter som finns i dag. Like viktig er det å huske på at det stadig utvikles nye produkt og bruksområder for trevirke. Det er ei utvikling som fremdeles bør stimuleres for å gi mulighet for en mer trebasert velstand. Når skogen vi planter i dag blir hogd om 60-100 år (avhengig av vekstforholda), vil den redusere behovet for bruk av fossilt brensel. Balanse i naturens CO₂-kretsløp får en først når en har erstattet oljen med fornybare ressurser. Det er langt fram, men en høy produksjon av trevirke med god kvalitet vil være et viktig bidrag. Om fremtidens velstand i større grad skal være basert på trevirke i stedet for olje, må grunnlaget legges i dag gjennom en aktiv skogkulturinnsats. Denne innsatsen innebær samtidig at en bygger opp en ressurs som gir grunnlag for verdiskaping og sysselsetting når oljealderen er slutt i Norge. Skog er en fornybar ressurs. Den binder CO₂ når den vokser. Den slipper ut CO₂ når den dør eller forbrukes, enten raskt ved forbrenning eller over lang tid når trevirke råtner.

Velstand basert på produksjon og bruk av trevirke føre ikke til nettoutslipp av CO₂.

Skogplanting og stell av ungskog er altså positivt for å sikre en kvalitetsmessig god skog i framtida, og ved å filtrere bort luftforurensing. Det er satt fokus på disse effektene i internasjonale miljøfora, men en har i dag ikke blitt enige. Enkelte land har derimot begynt å gi store tilskott for å plante mer skog. Første land ute var Costa Rica. Inneværende år har en i Nederland inngått en lukrativ avtale som innebærer at skogeierer får kr 6.000/daa i tilskott. Dette viser at skogen har verdier langt utover det en i dag får for tømmerstokken.

6.8.10 Juletre og pyntegrønt.

De siste åra har det vært en økende interesse for egne juletreplantasjer, og da først og fremst edelgran. I Eigersund kommune har en ca. 100 daa juletreplanting. Plantingen har stort sett foregått på dyrka mark eller gjødsla beite. Edelgrana ser ut til å trives bra, og i neste tiårsperiode bør en kunne ta ut nærmere 50.000 juletre. Førstehåndsverdien vil ligge på ca 5 mill. kroner.

Bilde 38. Julerefelt av nordmannsedelgran på dyrka mark, Hovland på Eigerøy

Juletre er satt opp som eget tiltak i handlingsplanen.

6.9 Nye produksjonsgreiner i tilknytning til landbruket

6.9.1 Foredling av salg av husdyrprodukter
Tradisjonelt blir mesteparten av husdyrproduktene solgt direkte til foredlingsindustrien som bulkvare. Foredlingsleddene for landbruksprodukt oligopoliseres (svært få og svært store enheter) og priser og kvantum blir presset for å imøtekomme forbrukeren sin krav til lavere priser. Ved å foredle egne produkt fra egne råvarer vil fortjenesten og vederlaget for eget arbeid øke. Potensialet ligger i ulike typer kvalitetsprodukt (godt rykte er viktig) og at produktet kan selges direkte til forbrukeren eller til hotell- og/eller restaurantledd. Direkte kontakt mellom produsent og kunde vil samtidig kunne gi positive ideer og innspill til produsenten. Generelt leverer kjøttprodusenter kjøttråvarer med god kvalitet. Hva som menes med god kvalitet på et produkt er likevel avhengig av hvem du spør, og de ulike forbrukergrupperingene bør stå i sentrum for hva og hvordan en produserer.

Gjennom Norsk Gardsmat er det etablert et felles kjennemerke for mat laget hos den enkelte produsent. Organisasjonen arbeider aktivt med å stimulere gårdbrukere til å tenke alternativ foredling og salg av matprodukt, og viser til flere rapporter som konkluderer med at gårdsmat har et klart potensiale i markedet. Spesielt vil gårdsbruk som :

1. Ligger nærme tettsteder
2. Ligger langs veier med stor gjennomgangstrafikk
3. Kombinerer gårdsmat med turisme

ha et konkurransefortrinn. Ved etablering av gårdsmat vil Norsk Gardsmat kunne være en viktig støttespiller gjennom råd og veiledning.

I 2001 startet et tiårig prosjekt, ”verdiskapningsprogrammet for matproduksjon” opp. Gjennom jordbruksavtalen ble det i 2001 bevilget 100

mill kroner hvor halvparten av mildene er øremerket konkurransestrategiene for mat og den andre halvparten er frie midler. Verdiskapningsprogrammet skal legge til rette for primærprodusenter og næringsmiddelbedrifter som utvikler spesialiserte matvarer av høy kvalitet for salg i markeder med høy betalingsvillighet. Det skal fokuseres på:

- norske mattradisjoner og lokale/regionale/nasjonale/internasjonale matspesialister
- andre forbrukertrender i matvaremarkedet som helsefremmende mat, mat som er lett å tilberede og mat/råvarer som er produsert med utgangspunkt i etiske/miljømessige/kvalitetsmessige krav.
- fornying av organisering-, produksjons-, leverings- og distribusjonsmetoder
- fornying eller utvidelse av markedene for de aktuelle matvarene.

Verdiskapningsprogrammet for matproduksjon er en stor satsing nasjonalt, og understreker potensialet for alternativ foredling og salg av matprodukt.

Med bakgrunn i satsingen gjennom Norsk Gardsmat og Verdiskapningsprogrammet for matproduksjon, mener arbeidsgruppa det bør stimuleres til alternativ foredling og salg av matvarer. En bør arbeide for at flere selger kvalitetsvarer direkte fra gårdsbruk til forbruker eller hotell/restaurantleddet. Ved leveranse til hotell og restaurant bør gårdbrukeren søke å inngå avtaler som garanterer leveranse i lang tid framover.

Videreforedling og salg av husdyrprodukter er satt opp som eget tiltak i handlingsplanen.

6.9.2 Stein

Eigersund har mye fjell som kan bli en viktig ressurs for mange gårdsbruk. Flere grunneiere har meldt sin interesse for uttak av stein. Stein kan nyttes til byggemateriale til fasade på boliger og til forstøtningsmur

ved veiarbeid og i private hager. Som følge av økende interesse for stein er arbeidsgruppen av den oppfatning at landbruksnæringen i Eigersund bør kunne utnytte denne ressursen gjennom uttak og salg. Dette vil kunne gi en god tilleggsinntekt til den tradisjonelle driften. Uttak av stein kan gi stor inngrep i terrenget og må avklares med kommuneplanens arealdel.

Uttak av stein blir satt opp som eget tiltak i handlingsplanen.

6.9.3 Reiseliv

Reiselivsprodukt basert på natur, kultur, muligheter for fred og ro og ulike aktiviteter som jakt og fiske er noe som trengs for at reiselivet skal utvikle seg. Eigersund har sjøen, et fint naturareal, et flott kulturlandskap, fiskevann, jaktterreng, turstier og veier som egner seg for sykkelturister. På gårdsbruk finnes også mange ledige bygninger som kan nyttes til reiseliv. Landbruket sitter på areal og mye av grunnlaget for de aktivitetsbaserte produktene som må utvikles. Det er derfor nødvendig at landbruket er med i denne utviklingen og finner naturlige lokale løsninger som gagnar næringen selv og Eigersund kommune. Eigersund ligger strategisk godt til i forhold til Europeiske turister som kommer med ferje fra Danmark. En minner om at hyttebygging må avklares med kommuneplanens arealdel.

6.9.4 Grønn omsorg

Grønn omsorg er et prosjekt som har som mål å medvirke til utvikling av kvalitativt gode omsorgstilbud fra landbruket, rettet mot både oppvekst/skole- og helse- og sosialsektor. Mange barn, unge og voksne har spesielle behov og trenger tilbud om aktiviteter, arbeid m.m. som det offentlige i dag ikke kan tilby. Landbruket har mange naturlige forutsetninger for å kunne øke livskvaliteten for mange mennesker som trenger rekreasjon, avlastning og omsorg. Kontakt med dyr, natur- og friluftsliv, mestringsopplevelser, sosial kontakt og

trening er god terapi for mange, og dette finner en rikelig av på en gård. Samtidig er det i landbruket ofte ledig bygningsareal, eller annen infrastruktur som kan nyttes i denne sammenheng.

Eksempel på omsorgstjenester fra landbruket kan være gårdsbarnehager, skole/fritidsordninger, besøk- og undervisningsgårder, alternativ skole for barn og unge med særskilt behov, arbeidstreningstilbud til arbeidsledig ungdom, vernede arbeidsplasser for psykisk utviklingshemmede, botilbud som avlastningshjem, bofellesskap for ungdom, eldreboliger osv.

Utvikling av tilbud innen grønn omsorg kan skape flere arbeidsplasser på gårdene. En kan kombinere annen yrkeserfaring og utdanning med gårdsdrift slik at dette kan bli en del av næringsgrunnlaget i landbruket og i bygdemiljøet. I tillegg blir det flere folk på gården, noe som gjør det mindre ensomt å være gårdbruker. Det er viktig å få kartlagt behovet for slike tjenester i kommunen. Hvis det viser seg å være et behov for slike tjenester i Eigersund, må kommunen prøve å finne potensielle gårdbrukere slik at en kan utvikle gode tilbud for ulike brukere. Tiltak i forbindelse med grønn omsorg må avklares med kommuneplanens arealdel.

Grønn omsorg er satt opp som eget tiltak i handlingsplanen.

6.9.5 Mikrokraftverk

I deler av Eigersund er det mye dalfører med fjell og utmark. Årsnedbør her ligger på omkring 2000 millimeter i året. Som følge av dette er det mange små sidebekker som munner ut i hovedvassdragene rundt omkring i kommunen. En del av disse kan egne seg for utbygging av mikrokraftverk. Gårdsbruk kan ved å bygge mikrokraftverk selge eller spare utgifter til strøm.

Mikrokraftverk er satt opp som eget tiltak i handlingsplanen.

Bilde 39. Kraftverk på Gya.

6.10 Verdifulle kulturlandskap

6.10.1 Verdifulle kulturlandskap

Et kulturlandskap kan kort sies å være et landskap som er påvirket/bearbeidet av mennesker. Når en i dette kapitlet snakker om verdifulle kulturlandskapsområder, så er det i forhold til biologisk mangfold, lang kontinuitet, sjeldenhet, særpreg, kulturelementer og opplevelsesverdier.

Tidlig på 90-tallet ble det foretatt en nasjonal kartlegging av viktige kulturlandskap. I sluttrapporten står det følgende å lese:

”Kulturlandskapet avspeiler naturvilkår, samfunnsforhold og historie.

Stedstilknytning og regional identitet henger nært sammen med landskapets karakter.

Dette har vært kjent gjennom det meste av vår kulturhistoriske utvikling, men det er først i de senere år at spørsmålet har blitt drøftet som en realitet. I Europarådets miljøvernseksjon heter det at kulturlandskapet er en grunnstein for vår identitet som europeere og en uerstattelig del av Europas kulturarv.”

Frem til begynnelsen av 1900-tallet gikk kunnskap om driftsmetoder og lokale tilpasninger i arv fra far til sønn. Utviklingen

frem til denne tiden hadde gått svært sakte, slik at både plante- og dyrelivet fikk god tid til å tilpasse seg dette kulturlandskapet. Fravær av kunstgjødsel og tradisjonelle driftsformer fremelsket blomsterrike enger, spesiell soppflora og variert dyre- og insektliv.

Dagens jordbruk er rasjonelt.

Landsbruksveier og dyrkningsflater blir til på kort tid. Virkemidler og redskap sørger for at store monokulturer som er lette å betjene. Få – om noen – driver landbruk på ”gamlemåten” og i løpet av en forholdsvis kort tidsperiode ser vi at arter som før var vanlige står i fare for å forsvinne.

De naturgitte forutsetningen har sørget for at en stor del av jordbrukslandskapet i Eigersund er fragmentert, tungdrevet og vanskelig å rasjonalisere. Mange steder er derfor den gamle teigstrukturen intakt og korte veistubber, steinklopper og rydningsrøyser setter fremdeles sitt særpreg på mange områder. Landskap som har store opplevelsesverdier og høyt biologisk mangfold finnes spredt over hele kommunen, men tiden er i ferd med å løpe fra oss om vi ønsker å holde dette i hevd for kommende generasjoner.

Det er ikke foretatt noen systematiske undersøkelser om hvor vi finner de verdifulle kulturlandskapene i Eigersund kommune. Foreløpig er Svånes/Stapnes og Øen på Helleland registrert i nasjonal registrering. Dette bør være en prioritert oppgave, som det haster å få gjennomført. Hvorvidt en vil lykkes med å ta vare på et representativt utvalg verdifulle kulturlandskap, vil avhenge av mange forhold, bla.: bevisstgjøring, synliggjøre tilskuddsordninger i landbruket, kunnskap om de gamle driftsmetodene og ikke minst den enkelte grunneiers vilje og mulighet for å prioritere denne type skjøtseloppgaver.

Av Fylkesmannens strategi for arbeidet med landbrukets kulturlandskap i Rogaland 2002-2005 går det fram at Eigersund har:

1. Meget vakre landskap på:

- Auglend og Løyning
- Varberg og Kontrari
- Området Tengs, Fotland, Gjermestad, Eige, Kjelland, Slettebø og Sleveland

2. Vakre landskap på:

- Gya og Eigelandsdal
- Området Grøsfjell, Skailand, Rødland og Raspstad
- Området Nodland, Svånes, Stapnes, Ledre og Mong

Bilde 41. Tengs gard

I tillegg til Øen bør ovennevnte områder prioriteres med hensyn på tildeling av STILK – midler.

I forbindelse med at mange små bruk legger ned driften blir en del fulldyrka jord og beite liggende unyttet. Dette er ofte lite attraktive areal som ligger vanskelig tilgjengelig. Ubrukte jordbruksarealer vil imidlertid medføre en gjengroing av kulturlandskapet som vil endre landskapsbildet betraktelig. Det er viktig å følge opp brudd på driveplikten og vannhevd i slike tilfeller. Selv om ovennevnte områder kan ligge utenfor de mest verdifulle kulturlandskapsområdene, er de likevel av stor betydning for mennesker og dyr.

Sikre verdifulle kulturlandskap og tilgjengelighet for disse blir satt opp som eget tiltak i handlingsplanen.

Bilde 40. Stoplesteinane på Årstad.

6.10.2 Kystlyngheier

Utmarksbeiter blir for lite brukt i Eigersund. Sauene blir i stedet sendt til Sirdal og Knaben. Deler av utmarka er i ferd med å gro igjen. Kystlyngheiene er i ferd med å forsvinne. Områdetiltak og tilskudd til spesielle tiltak i landbrukets kulturlandskap (STILK) gir muligheter for skjøtsel av kystlynghei, rydding av gammel kultur- og beitemark samt bruk av sau/villsau og inngjerding av disse områdene.

Sikring av verdifulle kystlyngheier er satt opp som eget tiltak i handlingsplanen.

6.11 Miljøutfordringer

6.11.1 Landbruksavfall

Landbruksavfall som rundballeplast, gamle redskaper som ikke kan fornyes og annet søppel er til sjenanse for kulturlandskapet, og er til stor irritasjon for gårdbrukerne. Hvor en skal gjøre av søppelet til en hver tid er et sentralt spørsmål.

Pr. i dag får gårdbrukerne tilbud om å levere landbruksplast 2 ganger i året i mai og november. Det er landbrukskontoret som har organisert denne ordningen. For de som nytter rundballer som grovfôr vil det fort samle seg opp mye plast i periodene mellom hentingene, og som følge av det finner de ikke denne ordningen god nok. Av den grunn kunne det blitt en ordning hvor en kunne

levere plast når en måtte ønske det selv. Dalane interkommunale miljøverk skal opprette en gjenvinningsstasjon for Eigersund i 2003/2004. Da får bønder mulighet til å levere plast m.m til enhver tid.

6.11.2 Gjødse lager

Ca. 60% av driftsbygningene i Eigersund er eldre enn 30 år og ca. 27 % er yngre enn 20 år (1999 tall). Følgelig er det grunn til å tro at en del gjødse lager er moden for restaurering eller utskiftning, samt at en del må bygge ut. I følge forskrift om husdyrgjødsel er det et krav om at alle gjødse lager skal ha 8 måneders lagringstid og være tette mot lekkasjer. Om ikke de er det kan det føre til trekk i produksjonstilskuddet. I tillegg har en erfaring med at mange eldre gjødse lager smuldrer opp innvendig. En finner sprekker i vegger, gjødse lport og dragere, samt at armeringsjernet er svært rustent. Dette er svært farlig for husdyrene, og ikke minst for gårdbrukeren selv.

Utbedring eller utskiftning av gjødse lager er en kostbar investering. Det bør være mulig redusere total kostnadene en hel del. Større egeninnsats fra bonden er basert på kunnskap om hva som bør gjøres og hva han kan gjøre selv. Arbeidsgruppen mener en bør rette fokus på disse problemene gjennom et kurs for utbedring av eksisterende gjødse lager.

Økt kunnskap om utbedring av gjødse lager er satt opp som eget tiltak i handlingsplanen.

6.11.3 Siloanlegg

I tillegg til gamle bygninger er det også mange eldre siloer i kommunen. Sannsynligvis finnes det flere siloanlegg i bruk i kommunen som er i dårlig stand. Her er det fare for punktutslipp. Silopressaft skal samles opp, lagres og disponeres slik at den ikke fører til forurensning eller fare for forurensning. Dette gjelder også for lagring av rundballer. Kommunen kan i enkelte tilfeller gi pålegg om tiltak som finnes

nødvendig for å forebygge, begrense eller stanse forurensning som er i strid med forskrift om forskrift om silopressaft

6.12 Rekruttering

Rekruttering til landbruket er et økende problem over hele landet, og Eigersund er ikke noe unntak i denne sammenheng. Landbrukskontoret merker en økende tendens i at eldre gårdbrukere tar opp dette temaet til diskusjon når de kommer innom. Gjennomsnittsalderen i Eigersund er høy. Det er først og fremst 4 hovedfaktorer som ligger til grunn for at ungdom er i tvil om de vil velge landbruket som yrke eller ikke. Disse er:

1. Mye tungt arbeid for et lite økonomisk utbytte (dårlig lønnsomhet)
2. Lite ferie og fritid
3. Ensomhet og stress
4. Folk flest har liten kjennskap til hva verdier landbruket har og hvilken betydning det har for distriktet og distriktskommuner. Som følge av det kan folk danne seg et feil inntrykk av denne yrkesgruppen i negativ forstand, noe som er svært tyngende for bøndene. Dette gjør det lite inspirerende å overta gårdsbruk

Hva kan Eigersund kommune ved landbrukskontoret, næringsorganisasjoner og gårdbrukere selv gjøre med disse problemene for å gjøre landbruket mer attraktivt, slik at flere vil overta gårdsbruk framover:

Arbeidsgruppen er av den oppfatning at en bør fokusere på følgende moment:

1. En økende grad av samarbeid innen landbruket, se kapittel 6.7.1
2. Kontaktsøkende arbeid med informasjon til nye bønder om landbrukskontoret sin funksjon og om muligheter til å søke om midler. Jordbrukssjefen bør søke kontakt med nye brukere, gjerne på gården, for så å gå gjennom driftsapparatet. En bør undersøke hva planer brukeren har, hva som evt. må gjøres, og i så fall om en kan

søke om midler. Som et ledd i dette arbeidet bør en og få fram verdien av at den nye generasjonen får en positiv tilknytning til gården gjennom aktiv deltakelse i driften, medvirkning ved store avgjørelser og det å få bo på bruket.

3. Valgfag om landbruk i ungdom skolen ”grønn praksis”. Et eks. kan hentes fra Vågå kommune hvor de har fått til en ordning der 9. klassingene har fått en uke med landbrukspraksis på gårder i regionen . Formålet var å skape et positivt rykte og kjennskap til næringen og vise fram ulike muligheter for jobb innen grønne yrker. Tiltaket er et samarbeid mellom bondelag, bonde- og småbrukarlag og ungdomsskoler i Vågå kommune.

Eigersund ble medlem av Vinterlandbruks-skulen på Jæren i august 2001. Vinterlandbruksskulen varierer skolested og gjør det enklere for bønder å kombinere skole og gårdsdrift. Medlemsskap i stiftelsen Vinterlandbruks-skulen på Jæren kan bety mye for interessen, statusen og rekrutteringen til bondeyrket i Eigersund. Vinterlandbruksskulen på Jæren arrangeres på landbrukssenteret på Helleland 2003/2004.

Tilvalgfag ”Avløserkurs” i skolen blir satt opp som eget tiltak i handlingsplanen.

6.13 Landbruksvikar

Landbruksvikarordningen har til formål for kortere tid å yte hjelp når bruker eller ektefelle/samboer av særlige grunner ikke kan utføre arbeidet på bruket. Landbruksvikarvirksomhet kan være av betydning for gårdbrukernes muligheter til å få hjelp i kritiske situasjoner.

Eigersund kommune har hatt landbruksvikar sammenhengende siden 1970 og fram til 31.01.1999. Eigersund kommune lyste ut stillingen flere ganger i 1999, men fikk ikke søkere til stillingen. Delt arbeidsdag, skiftende arbeidsforhold, stort ansvar og dårlig avlønning kan være grunner til den labre interessen. I

travle perioder viser det seg at det kunne vært et stort behov for en landbruksvikar. Ellers får bøndene stort sett tak i den hjelpen de behøver. Arbeidsgruppen anbefalte at kommunen ansatte ny landbruksvikar, og at dette ble satt opp som eget tiltak i handlingsplanen. Kommunestyret vedtok å ta tiltaket om ansettelse av landbruksvikar ut av planen.

6.14 Ajourføring av DMK (digitalt markslagskart)

Eigersund fikk nytt DMK (digitalt markslagskart) i 2003. Mye skog- og noe jordbruksareal ble ikke nyfotografert i.f.m nytt DMK. Det er kun areal som ligger inntil 100 meter ut fra offentlige veier som det er tatt flyfoto av.

Skog- og jordbruksarealene endres med årene. Når det gjelder jordbruk skjer det både nydyrking og gjengroing. Det er derfor ønskelig å kartlegge alt jordbruksareal i kommunen og oppdatere DMK jevnlig.

Jordbruksarealet danner grunnlag for areal- og kulturlandskapstilskudd i jordbruket. Det er derfor viktig at disse arealene er riktige. I framtiden vil DMK danne grunnlag for arealtilskuddene. Også av hensyn til jordvernet er det viktig å ha oversikt over jordbruksarealene. Bøndene blir dessuten pålagt stadig strengere krav fra myndighetene. Det forutsettes for eksempel at bonden skal ha egen miljøplan og egen gjødslingsplan. Kartene er en praktisk hjelp i forbindelse med begge disse kravene, samt all annen planlegging for gårdsdriften.

Nå har Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (NIJOS) satt i gang et storstilt prosjekt som er kalt ”Norge i bilder” som omfatter systematisk etablering av digitale ortofoto for hele landet. I et ortofoto har en kompensert for ”feil” som oppstår i forbindelse med luftfotografering, blant annet målestokkfeil. På godt norsk vil det si et målestokkriktig flyfoto. Dette vil bli et utmerket hjelpemiddel til å oppnå den kvalitetshevingen av markslagsinformasjon som brukerne ønsker. Ortofoto vil bli tatt i år og neste år for Rogaland. Ved hjelp av ortofoto vil NIJOS så oppdatere og rette opp feil i DMK. Etter dette vil det bli relativt enkelt

for kommunene å ajourføre DMK framover. Landbrukskontoret og bonden er sentrale medspillere i det praktiske vedlikeholdet av DMK.

Ajourføring av DMK er satt opp som eget tiltak i landbruksplanen.

6.15 Bakkebø gård

Bakkebø gård var en del av institusjonen Bakkebø som ble bygget opp av Røde Kors etter krigen og overført til Rogaland fylkeskommune i 1984. I 1992 ble så anlegg og eiendommer overført til Eigersund kommune. Det foreligger en avtale om at fram til 01.01.2014 skal anlegg eller verdier som realiseres ved salg av hele eller deler av eiendommen nyttes til tiltak til beste for psykisk utviklingshemmede eller andre sosiale/helseformål.

Gårdsbruket består av gnr. 45, bnr. 2, 34, 51 og gnr. 48, bnr. 11 m.fl. Eiendommen er på ca. 1.400 dekar, 130 dekar er fulldyrket jord, 16 dekar overflatedyrket jord, 148 dekar innmarksbeite, 550 dekar skogbruksareal og 556 dekar utmark. Bygningsmassen består av driftsbygning, to sauehus og noen mindre bygg. Det er ingen bolighus på eiendommen.

Gården har en besetning på ca. 19 melkekyr som fyller en kvote på 102.730 liter. Alle kalver føres fram til okser eller til melkekyr. Storfebesetningen er på ca. 60-70 dyr. Svineproduksjonen består av 4 avlspurker og antall leverte slaktegriser pr. år er på ca. 220. I tillegg er det ca. 130 vinterfôra sau på gården.

Utenom dette driver Bakkebø gård med produksjon av ved for salg. Om vinteren utfører gården snøbrøyting i deler av Eigersund kommune. Bakkebø gård har også avtale med Sandnes boligbyggelag om vedlikehold av grøntareal. Bakkebø gård tar i mot skole- og barnehagebesøk og har et samarbeid med Dalane Folkemuseum.

På gården er det tre heltidsstillinger : Gårdsbestyrer, fjøsmester og gårdsarbeider. I tillegg gir gården et tilbud til 3-4 psykisk utviklingshemmede personer. Det er også 5-6 personer + arbeidsleder som har arbeids-

trening på gården. Det er planer om at virksomheten innen gårdsdriften skal utvikles videre slik at gården kan nyttes som arena for nye aktiviteter og tilbud innen skole, atfførings- og sysselsettingstiltak og evt. forsøksvirksomhet.